

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijaške velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Kako se Slovenci od izobraževanja proč podé!

Slovenci plačujemo davke in dajemo vojake kakor vsak narod v tej državi, da v tem oziru še bolj kot drugi narodi, ker morda težje.

Za to imamo pa pravico, da če mi izpolnjujemo svojo dolžnost, da tudi država skrbi za naše potrebe, kolikor je to v njenej moči in njenej državinej dolžnosti.

Jedna prvih državnih dolžnostij pa je skrbeti za to, da se narodu izobražuje inteligenca, da se morejo izrežati oni stanovni, ki so za urejeno upravo potrebni: uradniki, duhovniki, učitelji itd.

Za to so v prvej vrsti srednje šole. Za te ima država skrbeti in skrbi.

Ali čujte številke, kako se godi zdaj pri nas.

Na ljubljanskem gimnaziju sta za prvi razred dva oddelka, jeden nemški, drugi slovenski. Za nemški oddelek se je oglasilo zadnja dva dni 70 učencev, za slovenski oddelek pa 145. Ti bi radi v gimnazij stopili, učili se. Ali gimnazijski vodja ne more vseh vzeti, néma kam z njimi, on hoče vzeti jih v nemški oddelek 60 in v slovenski 60, vse druge ukaželjne, tedaj 85 slovenskih fantov mora gospod direktor, gotovo v svojo kakor našo žalost, odpoditi, domov poslati, ker nij prostora za nje. Torej nič manj kot 85 slovenskih učencev, ki bi radi v gimnazij stopili, gimnazijski vodja ne more sprejeti. Tem je pot do študiranja zaprt, ker v Ljubljani na jednem gimnaziju nij prostora.

In ob tistem času, ko se tako godi, odpravljena je gimnazija v Kranji! Večina odbitih učencev je Gorenjcev, ki bi vsto-

pili v Kranji v gimnazijo, ko bi ne bila odpravljena!

Je-li treba boljših dokazov, kako prav je imel kranjski deželni zbor, ko je v interesu dežele prosil vlado, naj pusti gimnazijo v Kranji še dalje, resp. naj odpravljene prve razrede zopet vzpostavi. Številke letošnjega vpisavanja na ljubljansko gimnazijo glasno podpirajo prošnjo deželnega zbora in prošnje kranjskega mesta.

Mi s temi vrsticami nikakor ne nameravamo kritizirati kake naredbe zdanje niti ne prejšnje vlade, mi ne tiramo opozicije za vsako ceno, temuč mi navajamo dejanske stvari, kakor so, in upamo, da bodo naši državni poslanci, posebno oni, ki na Dunaji blizu vlade stanujejo, precej svoje korake storili, da ne bodo Slovincem vrata do višje omike zaprta. Če se uže letos ne dá v Kranji več prvi razred otvoriti, naj se vsaj drugo leto gotovo, za letos pa naj se brž ustanovi še drug slovenski paralelni razred. Učnih močij je dovolj in kar jih nij še tu, dobodo se lahko „stante pede“, ker za več izprašanih bivših suplentov vémo, ki službe némajó.

V vseh stanovih, ki izhajajo iz gimnazijskih študij, uže primanjkuje dorastaja: primanjkuje duhovnikov, notarjev, medicinarjev. Dečki naši pa, ki bi radi v gimnazijo šli učiti se za duhovnike, uradnike itd. — ne morejo!

Mej starši je zarad tega veliko vzbujenje. Naj torej poleg naših državnih poslancev tudi slavna kranjska deželna vlada v tem oziru stori, kar je za deželo in narod dobro!

Ponučen razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 15. septembra.

Tudi češki listi, govoreči o razmerah Rusije in Nemčije, izrekajo željo, naj bi se

Slovanje in Francozje vedno ožje združili. Avstrija néma nobene zveze z Bismarkovo Germanijo iskati temuč složnosti z Rusijo in Francosko.

Svobodomiselná stranka češka je imela včeraj svoj shod. Časniki pravijo, da so češki poslanci te stranke pod predsedstvom dr. Trojanja sklenili, v vseh narodnih in državopravnih vprašanjih glasovati s staročeškimi, a v vprašanjih svobode nič vezati se na kakov klub.

Gledé okupacije *novopozarskega* okraja se poroča, da je naša vojska šla 12. t. m. iz Plevlja v Priepolje še to mesto zasesti. Turška posadka še nij šla iz Plevlja. Zatorej bodo naši vojaki tu ležali — poleg turških! O tem ti se dalo marsikaj reči. Andras-yjeva konvencija in turkoljuba politika.

Vnanje države.

Grško vprašanje je zopet zavlečeno in odloženo. Grška vlada je namreč svojim poblaščenecem v Carigradu poročila, da naj ne sprejmó turškega razlaganja o členu trinajstem berlinskega protokola (Turčija pravi, da nij dolžna Janine odstopiti). Grecija pravi, da imajo samo evropske vlade razlagati, kako se ima berlinski dogovor umeti.

Preko sumljivega Carigrada prihaja iz *Vzhodnje Rumelije* vest, da je v Aidosu prišlo do boja mej Boğari in mohamedanskimi begunci, ki so se na prejšnje svoje „posestvo“ vrnili. Ko je vzhodnje rumelijska žandarmerija vmes posegla, bilo je mnogo mohamedanskih beguncev ubitih in ranjenih, tudi več žandarmerov ubitih.

Italijanska vlada je imenovala grofa Tornellija, ki je kot Slovanom prijazen mož znan in je dozdej v ministerstvu vnanjih rečij služil, za izrednega poslanika in pooblaščenega ministra na Srbskem dvoru v Belgradu. To imenovanje je veliko pozornost vzbudilo pri sovražnikih Srbije in Slovanstva in iščejo zavohati, kaj pomeni.

Na nemškem *Saksonskem* so bile te dni volitve v deželni zbor. Znamenito je, da imajo socijalni demokrati prav lepe vspehe. V okraji Lipniškem (Leipzig) je bil

Listek.

Dve srbski narodni pripovedki.

I.

Nij je večje radosti v ciganih, nego kadar pride poletje, kajti tedaj ostavljajo svoje prsténe kolibe in zimska bivališča ter razpostavljajo lahke šatore. Cigani rékajo: do praznika sv. mučenikov mi nij moči trave niti s kleščami izpuliti iz zemlje, a posle tega dne je niti s kládívom ne zabiješ v zemljo, da bi ne rastle. Toda nekoč jih je koledar grdo prevaril. Jedva so si napravili šatorov, ko se povrne najhujša zima in sneževje; pogibali so ciganje od mraza in gládí. Star cigan, kate-rega je uže silno zeblo ali ga vendar nij zapustila bistroumnost duba, reče detci: „Skoraj mi je umreti, detca moja, in zatorej vas prisim, da vsi, kolikor vas je, lézete náme in me udušite, ker živ nehčem zmrzniti.“ Detca

ga slušajo in polézejo nanj, da ga zaduše. Ko se je zaznal dan, pozmrznila je bila vsa cigancad, a stari cigan je ostal živ pod njimi.

II.

Nesreča se je na potu sešla s Srečo in začela sta se prepirati. Nesreča pravi, da je tudi njej moči človeka osrečiti, kakor Sreči samej, ako le hoče. Ali Sreča odgovarja, da se to ne more zgoditi brez nje pomoči. „Lehko“, trdi nesreča, „gledi starca, kateri nama gre nasproti, hajdi, da poskusim svojo moč.“ —

„Bog pomagaj, očka“, pozdravi moža Nesreča.

„Bog pomaga, hčerka“, odvrne stavec.

„Kako je to, oče, da nosite optiv drva, ali némate kól?“

„Žal, némam jih, ker sem siromak, ter mi jih nij moči kupiti.“

„Ná-te trideset goldinarjev in si omislite z njimi konja in kóla“, reče Nesreča.

„Hvalo ti na blagem daru in Bog te blagoslovi“, povzame stavec ginen, sprejme novce, jih spusti v nedro in otide svoj pot.

„Pojdi, pojdi, pokaže se poznejše ničevost tvojega daru“, podraži Sreča smihajočo se Nesrečo.

Mej potom starca jame žejeti, zatorej gre k reki, da pije. Ko se sklóni nad vodo, mu novci padejo iz nedrij ter izgínó v valovih. Nesrečen človek, misli si idoč domov, a svojej ženi ne pové ničesa o tem svojem prigodku.

Druzega dne zadrigne opanke in hajdi zopet v les po drva.

Sreča in Nesreča ga uže čakati.

„Nu, oče, kje so vam kola, zakaj greste zopet peš v gozd?“ vprašuje Nesreča.

Odkritosrčno jej pové stavec svojo nezgodo.

Nesreča se razsrdi in veli staremu možu: „evo vam še trideset forintov, a zdaj bolj pazite, kako bodete ravnali z njimi.“

Stavec vzame novce in jih odnese narav-

voljen socialista Liebknecht z veliko večino, drugod so imeli pa socialisti jako velike manjšine. —

O *Afganistanskem* vprašanji se poroča: „Daily News“ so zvedeli iz Simle, da je general Roberts zahteval štiri regimente pomoči. Skleneno je bilo še ne precej na Kabul marširati. — Angležem ne gre po volji.

Dopisi.

? **Iz Ljubljane** 15. septembra. [Izviren dopis.] (Svoji k svojim; dunajske novine in Tagblatt.) Dolgo me teži uče srca neka stvar, katere bil bi rad omenil. Ne bode napačno, če denes to storim. Torej: Narodnim ljudem v Ljubljani je alf. bet vseh potrebnejšij ta, da stojimo zmirorom v oskej in tesnej zvezi mej soboj — ne samo kadar se volitve bližajo, nego tudi po volitvah. V to smer je naš nalog, da podpiramo svoje domorodca, svoje somišljenike, kar se je uže često poudarjalo. Narodni gostilinar, pri katerem izpiješ vrček pive, néma od tega baš velike koristi, ali vesel ga in reče: lejte si no, ta in ta narodnjak vendar ne pozabi náme! Tako je s črevljarjem, krojačem in sploh vsemi obrtniki, na katere se nam je ob vsakem političkem slučaju naslanjati. Nam se je ozirati samo na našo korist in korist naših somišljenikov — za druge za tuje ali protivnike nam naj ne bode mar. Bodimo odločni in naj neha uže jedenkrat óna razvada, da se podpira sladke nam nasprotnike ali neodločnike, vsaj imamo dosti domačih narodnih gostilnarjev, v prvej vrsti čitalniškega, dosti obrtnikov, ki opravičeno zahtevajo od nas, da se jih naj ne prezira.

Dunajske novine imajo zadnje čase strašno mnogo z nami Slovenci opraviti; dopisi iz Ljubljane niso v onih časopisih nobena novost; če kje v Ljubljani kakšna kokoš zakokodaka, hej, pa se spravi znani nemški Janez, katerega so si naši nemškutarji uđinjali, in na piše koliko jajec je ova kokoš baje nanesla. In temu dopisniku se tako dopade, kar je na pisal v nemške židovske liste in tak rešpekt ima pred svojim lastnim „literarnim“ ženijem, da od besede do besede ponatisne v svojem listu, listu za vse renegate, „Tagblattu“, óno, kar je prej poslal na Dunaj.

Iz Ljubljanske okolice 10. septembra. [Izviren dopis.] Podlaga ali steber našega naroda je poljedelstvo. Kmet se trudi

noč in dan, da vzdržuje svojo družino in plačeva redno vedno rastoči davek. A kaj je vsak narod brez višjih izobraženih stanov, ki bi bili njegovih mislij in želj, ako néma inteligence izmej svoje srede, ako so mu tujci gospodarji, postavodajalci in svetovalci? Priznati se mora, da so slovenski kmetijski sinovi meščeni uže v vse višje stano-ve. Ali njih število zdi se mi v obče le še premajheno, da bi zadostilo vsem stanovom in našim narodnim potrebam. Poglejmo samo v semenišče, da se prepričamo, kako se število učeče se duhovenske mladine vedno zmanjšuje. Tujec pa nam gotovo nij to, kar nam je domačin. Narod torej mora hirati ali vsaj na enakej stopinji duševne in telesne blagosti ostati, če bode kmet svoje sinove še dalje šoli odtegoval. Kmet pa to zdaj stori, ker mu pri njegovej revščini nij mogoče sina vzdržavati. Drugič je pa temu tudi glavni vzrok — vojaščina. „Kaj mi pomaga, če dam sina v šolo, če bo pa potlej vendar soldat!“ tako toži naš kmet. Na kmetih je sploh navada, da se pošiljajo po osem, devet, da tudi stareji dečki v šolo. Velikim trudom pride mladenič v peto ali šesto ali sedmo šolo in „z Bogom starši in tovarši“, k vojakom! Nij li to hud udarec za šolo in družino, a zraven tudi za našo domovino? Tako se zgodi često, in iz dijaka postane vojak, in kaj hoče potem? Za šolo je uže prestar, za kmetijo nesposoben. To je tedaj eden glavnih zadržkov, da so srednje šole čedalje manj obiskovane. Hitite nam, gospodje državni poslanci, — če vam bo mogoče, — v pomoč. Sprožite misel, da bi se vojaške trde postave vsaj nekoliko predrugale, ter da bi se vendar z boljšimi dijaki milostneje ravnalo, če ne, trpela bode država v družih slojih več, nego kar pri vojski pridobi.

S Polhovgraških hribov 8. sept. [Izviren dopis.] Ne smem se zameriti čitačcem „Slov. Naroda“, ako razpravljam vedno jedno in isto stvar, namreč: našo ravnopravnost v uradih. Ko bi vsi pravični ljudje v Avstriji poznali razmere, v katerih živimo tu, odpustili bi mi gotovo. Če jamem govoriti o vremenu, povem vam vse na kratko: lepo vreme imamo, modro nebo se razpenja nad zeleno zemljo. Rad bi vam pisal o starinskih najdbah, a jih tu nij. Zaman bi prebrskali in prekopal naš pesek in in naše skale, ne dobili bi ničesa zanimivega. Pač na kakem

ogradu bi se našel star, plesnjev in strohnel podplat, o kojem bi kak „visoko učeni“ gospod utegnil meniti, da so ga tu za spomin popustili stari Germani ali „Kelti.“ Poljubil bi nemškutar tak spomenik starih svojih dedov, naš kmetič pa se bi mu posmehoval ter bacil nazaj v smetišče ta podplat, rekoč: „Da, da dober podplat je to bil, pa se mi je vendar le nazadnje končal.“

Pisal vam je nekdo od tu, da ljudje ne umejo nemščine. Pa to je grda laž! Ko bi čuli kedaj našega kmetiča kako mogočno se odreže po nemški! Le jeden primer. Tam doli v Polhovem gradcu, kjer županuje tako učen mož, da vse in vse le „tajč“ svoje „šrifte“ dela, je bil od todi malnar na semnji. Žejen je, gre v krčmo. Zapazivši dosti ljudi v pivnici, hoče se malo ponesti sè svojo nemščino. Pri vratih se ustavi, vzame pipo iz ust, pljune, napne vse žile v grlu in reče za trebuš se primši, da bi mu ne prišlo slabo: „Tu slabo, sis ajne grose pauh“ mené, da je Bog vé, kaj modrega zinil. Pograjčani pa znajo se ve da vsi nemški, ker imajo tako učenega župana, za tó vzdignejo na te besede velik grohot.

Jaz se kar čudim kmetu, kako da se more jeziti in godrnjati kot polh v duplu, če ga dregaš, prejemši švabska pisanja od gospodske. Taki gospodje znajo povestnico, in si tako-le mislijo: „Karel Veliki, ta goroslavni nemški „kulturträger“ za naše pradede iztočne barbare, je davil te „Krajinarje“ in omikané Švabe pošiljal doli, Brizinški škofje so Švabov s svojimi blagoslovljenimi palicami kar cele trupe gonili sem, grofje in drug švabski „adel“ germanske ali pošvabljene krvi je stiskal vrat, kar le mogoče, temu neumnemu kranjskemu „pavru“, pa kako bi vendar možno bilo, da more še kdo misliti, da bi še „kak „Slobenar“ se kje dobil!“ — Dobé se še in ne izginejo nikdar — Slovani po teh krajih. Pomrjó tako računajoči „becirkshauptmani“ in drugi ljudje take baže in za njimi ne ostane družega kot spomenik z nadpisom: „Rodil se, živel je in umrl.“ Slovenski narod pa ostane za vedno in izpodrine iz naših mest žalostne ostanke srednjeveške, švabske kulture, da popihne tudi tu zdrava — slavjanska omika.

Iz Vipavskega 11. sept. [Izv. dop.] Dne 8. septembra praznovala je vipavska čitalnica spomin Vipavcem nepozabljivega, za kmetijstvo, posebno za vinorejo, mnogozaslužnega Matija Vrtočca. Posamezne točke programa

nost domov, kjer jih poskrije v skledo moke, sam otide, da pogleda, kakšnega konja in kakšna kóla da si kupi.

Malo časa je minolo, odkar je šel mož od doma, ko pridejo k njega hiši slepci; žena se usmili prosjakov, nagne skledo z moko in ker nij znala, da je nje mož skrtil v njej novcev, strese tudi le-té z moko vred prosilcem v dar. Starec, vrnivši se domov, išče zastonj svojih novcev v praznej skledi, zatorej vpraša svoje žene, kam je dela moko, in ta mu pove resnico.

„Eh, kadar je človek nesrečen, je nesrečen,“ se tolaži starec in gre družega dne zopet v les.

Pričakati ga Sreča in Nesreča in mož jima razkrije, kaj in kako se je zgodilo z njegovimi novci.

Zlajci seže Sreča v žep, izvleče penez in deje starcu: „Ná-te, mož, vzemite ta penez in si kupite zanj, kar vam drago.“

Starec hvaležno sprejme mali dar in po-

hití domov. Tija prispevšemu, potoži žena, da je bolna in da bi želela jesti ríb.

Mož gre takoj na trg ter jame ogledavati zapored vse ribe, kolikor jih je bilo tam na prodaj. Naposled se razkorači pred njim ribič: „Kaj se plazite todi, kakor maček okolo vrele kaše, ali bi radi kaj ukradli, a ne znate kako; si li želite kupiti ríb, neimajoč peneza?“

Starec razloži svoje tožne okolnosti in pripoveduje, da mu je žena bolna, da je zaželela ríb, a ne zataji tudi, da néma nego jedini penez.

Ribiču se smili ubogi mož in dá mu za oni penez lepo in veliko ščuko, katero starec vesel odnese svojej bolnej ženi.

Doma vzame takoj nož in razplati ribi život, ali kako se začudi, ko najde v drobovji svojih trideset goldinarjev, kateri so mu tako nesrečno izmuznili se iz nedra in se pogreznili v vodo. Pristavi ribo in hiti na trg, da si kupi tudi nekoliko moke. Tam najde slepico,

katera je prólala naprosjačeno moko. Starec takoj krene k njej, stori kup, ter naloži na camena do vrha polno vrečo moke in hajdi proti domu. Ko je ondi začel proséjati moko, najde v njej še družih trideset goldinarjev, katere je žena njegova bila v moki poklonila prosjakom.

Kedó je bil zdaj srečnejši od starca?

Takoj si kupi konja in kóla, dá popravití svojo hišico in jame boljše živeti.

Nekoč gré s konjem in koli v les po drva, kar zagleda stari znanki: Srečo in Nesrečo. Vprašujočima ga, odkod tolika izprememba v njega gospodarstvu, vestno pripoveduje, kako se mu je obrnilo na boljše.

„Vidiš, sestra Nesreča,“ pritrjuje Sreča, „anti sem vedno dejala, da tebi nij nikakor moči človeka osrečiti, podari mu vse dragotine sveta, užival jih ne bode, ako néma — sreče!“

V. E.

pričenši se s „Slavospjevom“, vršile so se v občno zadovoljnost.

Z veseljem je poslušalo občinstvo lepo doneči glas g. bogoslovca Ivana Lavrenčiča, kateri nam je v lepem, jedrnatem, navdušenem govoru opisal neumrlo delovanje in zasluge Vrtovčeve; njegova krepka, gladka in živa beseda kaže uže zdaj izvrstnega govornika. Tudi pesni „Slavospjev“, „Daleč si proč“ (samospjev je izvrstno pela gdč. Dolencova) „Podoknica Polka“ žele so burno pohvalo; posebno zadnja je dopadala občinstvu tako, da se je morala ponavljati.

Izvrstno sta se igrali tudi veseli igrici: „Bob iz Kranja“ in „Kie je meja?“ Kakor vedno, tako se je tudi zdaj odlikoval Rado slav Silvester; tudi drugi g. igralci in gdč. igralka zaslužijo občno pohvalo. Tudi plesa nijamo naposled pogrešali, koji je bil mlademu svetu do ranega jutra izvrstna zabava.

F. S.

Iz Tolminskega 12. sept. [Izv. dop.] Po najnovejši želje šolske postavi so se tudi učitelji v našem okraju uvrstili, pa nihče nij še o tem sporočil. Gotovo bode učitelje zanimalo poizvedeti, kakšna osoda jih čaka, in to tembolj, ker na Goriškem in na Krasu uže vedo, pri čem da so. Ker je bila zadnja seja okr. šolskega sveta nekako tajna, mi je vendar moj prijatelj in tovariš iz Tolmina po tolikej in tolikej prošnji, toliko pisal in povedal, da potem, ko je okrajno šolsko svetovalstvo radostno vzelo na znanje upokojenje g. nadučitelja tolminskega in mu izrazilo svojo popolno zadovoljnost za dolgoletno požrtvovalno in vspešno delovanje na šolskem polji, se preide na dnevni red, mej katerim je bilo tudi razvrščenje učiteljstva. I. vrsta: Peter Kogoj, France Dominko; II. vrsta: Jože Hoban, Janez Gerželj, Anton Fajgelj, Janez Širca, Gašper L'kar. (?) Vsi drugi ostanejo v III. vrsti. Od učiteljic pa v II. vrsto Ljuboslava Jugova, druge ostanejo v III. vrsti. Toliko naznanjam svojim tovarišem, kar sem izvedel, ako pa nij tako, naj pa tisti blagovolé povedati, kateri vedó bolje kakor jaz. Učiteljska okrajna konferenca bode 2. oktobra z ravno istim vspešdom, kakor v Gorici in Sežani.

Z Dunaja 11. septembra. [Izviren dopis.] Nekateri poluradni dnevniki se vedno mislijo, da bode grof Taaffe kako frakcijo centralistov pridobil za koalicijsko večino; drugi dnevniki iste vrste pa trdó, da predsednik ministerstva ne bode iskal za ostale ministerske sedeže ustavercev, nego da bode računil samo še na stranke, ki zares obstojé, t. j. na koalicijsko narodovcev, na stranko prava in pa na konservatiste s takozvane „grofovske klopi“ (grafenbank). V kratkem se pokaže, da bode mnogi centralist, premda ministerskega portfelja nehče sprejeti, podpiral vlado. —

Kolikor se zdaj zna, se neobsedeni sedeži ministerski ne popolné pred zbranjem državnega zbora. Vlada mora videti, kako se bodo stranke končno sestavile ali grupirale, pri razpravah o adresi in pri drugih ustavnih projektih.

Kdaj bode državni zbor sklican, ne znamo še gotovo; včeraj smo slišali iz poluradovnih virov, da koncem septembra ali začetkom oktobra; denes pa ministerijalna „Presse“ dosti določno trdi, da 25. septembra.

Znamo pa uže, kaj se bode državnemu zboru predložilo: 1. proračun za leto 1880;

2. davkarska reforma; 3. vožni zakon; 4. zakon o kompetenciji državnega zbora v zadevah okupovanih provincij; 5. zakon o zidani železnice čez goro Arl; 6. zakon proti živinske kugi; 7. premenba zakona o prisilnem legaliziranju; 8. zakon o oderuštvi.

V teh predlogih zapopadene so glavne želje, ki so se javile pred in mej volitvami; nekateri njih bodo morali zadovoljiti in najhujše centraliste.

Po „Pester Lloyd“ odloži grof Andrassy svoje uradovanje formalno okolo 20. t. m., t. j. kadar ga bode obiskal knez Bismark in bode prišel baron Haymerle na Dunaj. Oficijozni listi v najudanejših tonih slavé in hvalijo nadarjenost tega ministra in spe.

Se ve da, mi, ki znamo, da ti listi tistemu roke ližejo, od katerega se kruba ne deajo, to hvalo razumemo. Mogoče, da je Haymerle na berlinskem kongresu pripomogel k rešenju vztočnega vprašanja v smislu Avstriji prijaznem; a v oficijalnih protokolih se čita le bolje o Andrassyju in Karolyiju, malo-kdaj pa o Haymerlu. Dozdaj torej némamo avtentične podloge, da bi presodili njegove zmožnosti. Na vsak način bode imel iz početka večje težave, nego li Beust in Andrassy; kajti Haymerle ne bode niti cislajtanske delegacije imel cele za soboj. Ministerijozna kriza, ki jo je prouzročila demisija Andrassyjeva, torej z imenovanjem Haymerleja ne bode še definitivno rešena. Mi pa vsemu temu navzlic upamo, da se ne bode uresničila nemška prislovica, ki pravi: „Es kommt selten was besseres nach“, upajmo, da so slabi časi za našo mučeno Avstrijo tudi iz dvoran ministra v njih poslov za vselej odšli. Zdaj je naša nek-daj tako mogočna Avstrija na razpotju, kakor Heraklej; Bog daj, da bi krenila tje, kjer je še mogoče rešiti in poveličati se! Še je čas, a — zadnji čas.

S Hrvatskega 12. sept. [Izviren dopis.] Danas vam poštom šaljem tekarski izdanu novu knjižicu: „Ustav“, što ju napisao u hrvaštini kr. županijski školski nadzornik Marijan Vuković u Belovaru. Taj „Ustav“ udešen jest za obće pučke i gradjanske škole, te mu je zadaćom, da podučí šk. mladinu: tko biva v trojednoj kraljevini, kakove dužnosti i prava ima — Hrvat, Cigan, Židov i dr. Nu, pošto su se jurve skoro svi hrvatski novinari izrazili o toj knjižici — i to veoma budalasto u pogledu narodnosti —, s toga očekivaju ovdašnji Hrvati i Srbi objektivne kritike baš od sl. uredništva „Slovenskega Naroda“. Zbilja vas svesrdno molim, da se izvolite potruditi, te svoj sud izreči o pomenutoj knjižici, koja vam danas u ruke dodje. Dozvolite, što ja iztaknem barem nješto o tome djelcu. Evo.

Tam na strana: Pisac govori na 2. str. o narodnostima. On neznade ni za jednoga Srbina u trojednoj kraljevini; takodjer Slovenac mu je nješto sasma tuđa, dočim opredjeljuje Ciganu i Židovu častno mjesto nuz Hrvata! — Dalje se on boja iztaknoti o našem obćenitome imenu: Slavjan; toga se kano i imena: Srbini plaši, kano vrag krsta. Svuda opažam u toj knjižici, što se pisac trudi sofizmom poučavati školsku mladinu u preziranju imena Slavjan, a napose Srbini! — Nikako takodjer neprija mome uhu, jošte manje srcu opazka pod zvjezdicom na str. 29., što se pojma „naravskom“ tiče. Neka ide on to prodekovati bosanskim i hercegovačkim Srbima,

to će vidjeti, da ga većina ondašnjeg Slovanstva ne tek ostracizmom, no lapidizmom izprati. Pisac jednostavno zlorabi svoje sile za Starčeviću — ludost. Pošto je tu rimokatoličko svećeničtvo fanatizirano za Starčeviću propagandu na kvar naše narodnosti, to bi moralo barem narodno učiteljstvo poštenije i tolerantnije biti gledé Slavenstva i Srbstva; ali toga naročito kod starih „glockenstrikfervaltera“ baš ni najmanje ne nalazimo. Ako se ne varam, učiteljski kandidati hrvatske preparandije od Modčevog upraviteljstva simo imaju u tome više dušne snage. „M hi paret“.

Ja sudim, što glede oblika u opšte i glede više neshodne terminologije mogla bi dobro služiti ova knjižica učiteljima, nipošto ne didirektno učenicima. Neznadem, da li pisac misli, što pojam „administrativno“ šta drugo znači nego nuz taistu rieč stojeći pojam „upravno“? Vide na strani 20 sub a). — Valjalo bi, da bi obuhvaćao ovaj „ustav“ u posebnu pregledu imenik svijuz zemaljskih zakona; jerbo tek onda bila bi ova grana narodne nastave probitačna, interesantna po omladinu u školi i poslije školske dobe. Tako bio bi s vremenom narod praktičniji te bi seljak imao u svojoj biblioteci i najpotrebitije zemaljske zakone, da ne bi ga svatko gulio kod suda itd.

Svjetla strana: Knjižica jest marljivo sastavljena, jest liepo pregledna, oblik njoj je ukuzan i štampa čitljiva. Priznati se mora, da je g. Vuković kao Hrvat jako zauzet za školstvo, te nije figurant nego zbilja školski nadzornik.

Želeti je, da drugim izdanjem što prije odstrani pisac rečene pogriješke i nedostatnosti, pak ćemo njegov „ustav“ sasma bratski i mi Slovenci pozdraviti.

Domaće stvari.

— („Ein skandal im gemeinderathe.“) Pod tem naslovom je Dežman-Lulu v zadnjem sobotnem „Laib. Tagbl.“ zopet enkrat za razkovo svoje pero prijemši en divji članek zoper narodno stranko, resp. zoper narodne mestne odbornike izpustil. Ptič se pozna po perji in petji. Zastopnik nemškutarjev in Nemcev v Ljubljani hinavsko javka in tuli, da narodnjaki nečejo spoštovati opravnega reda, parlamentarne šege, in da z izhodom iz mestnega zbora škodujejo veljavi avtonomne občine. Nam se pa zdi, da so nemškutarski in nemški gospodje izmej večine ljubljanskega mestnega zbora v tej tožbi podobni znanemu onemu tatu, ki je zasačen bežal po ulicah in je preganjan vpil pred soboj: „držite ga, tatú, držite ga!“ da bi druge ljudi od sebe odmotil. Mi smo uže v nedeljo in uže pred dvakrat povedali v svojem listu, da narodni občinski odborniki tudi zaradi tega zbor nesklepčen delajo, ker nečejo zmirom nemškutarjem štatisti biti. Nemškutarji se dajo v mestni zbor voliti, pa k sejam, ne hodijo. Oni imajo dve tretjini pa jih še toliko ne pride k sejam, da bi zborovati mogli, če od njih brezobzirno zatirana narodna manjšina nehče sodelovati, — ali bolje sozborovati, ker itak skoro noben predlog od manjšine ne obvelja pri nemških možéh ljubljanskega mestnega zbora. Naši „Nemci“ vpijejo na glas o nekakem našem „škandalu“, a le zato, da bi z vpitjem svojo škandalno nemarnost pokrili in da bi pozornost volilcev na drugo stran odvrnili. To je bil uže od nekđaj priljubljen manever

